

BP Műhely

Budapest Felsőoktatási Intézményrendszere

Alapdokumentum

Háttérdokumentum

Összefoglaló

Budapest a magyar felsőoktatás egyértelmű központja: az intézmények jelentős része, a hallgatók több mint fele, valamint az oktatók és kutatók nagy hányada a fővároshoz kötődik. A rendszer ugyanakkor erősen differenciált – az állami, alapítványi, egyházi és magánfenntartású intézmények eltérő működési logikával, nemzetközi beágyazottsággal és fejlesztési lehetőségekkel működnek. Az elmúlt évek legmeghatározóbb strukturális változása az egyetemi modellváltás volt, amelynek következményei – különösen az Erasmus+ és Horizont Európa programokból való részleges kiszorulás – több intézmény nemzetközi mozgásterét szűkítették. A hallgatói létszámok a 2010-es évek visszaesése után ismét növekvő pályán vannak, a külföldi hallgatók aránya folyamatosan emelkedik. Az infrastruktúra és a digitális átállás területén a fejlődés egyenetlen, a kollégiumi férőhelyhiány és az albérlotárak növekedése pedig egyszerre jelent szociális, tanulmányi és egyenlőségi kihívást.

Jelen alapdokumentum célja átfogó, adat alapú és szakmailag megalapozott képet adni a budapesti felsőoktatás intézményrendszeréről, hallgatói és finanszírozási viszonyairól, infrastrukturális helyzetéről és nemzetközi versenyképességéről, feltárva a rendszer erősségeit és szerkezeti feszültségeit egyaránt.

A dokumentum ezáltal megalapozhatja a fővárosi felsőoktatás-fejlesztési, lakhatási, digitalizációs és nemzetközi kapcsolatokra vonatkozó döntéseket, és hasznos referenciakeretet ad a budapesti felsőoktatás hosszú távú versenyképességének megőrzéséhez szükséges összehangolt fejlesztések tervezéséhez.

A dokumentum elsődleges célcsoportja a fővárosi és országos oktatáspolitikai döntéshozók, felsőoktatási intézményvezetők és fejlesztési szakemberek, másodlagos célcsoportja mindazok – köztük kutatók, elemzők, civil és akadémiai szereplők –, akik Budapest felsőoktatásának helyzetét és fejlesztési összefüggéseit szeretnék átfogóan megérteni.

Kulcsszavak: Budapest, felsőoktatás, intézményrendszer

Tartalomjegyzék

1. A BUDAPESTI FELSŐOKTATÁS JELENLEGI HELYZETE	4
1.1 Intézményrendszer áttekintése.....	4
1.2 Hallgatói létszám és demográfia	4
1.3 Külföldi hallgatók.....	5
2. FINANSZÍROZÁS ÉS TÁMOGATÁSOK.....	5
2.1 Egyetemi modellváltás.....	5
2.2 A hallgatói létszámok alakulása.....	7
2.3 Finanszírozási struktúra.....	9
2.4 Az alapítványi modellváltás.....	9
3. KAMPUSFEJLESZTÉSEK ÉS INFRASTRUKTÚRA.....	10
3.1 Jelentős budapesti fejlesztések	10
3.2 Területi eloszlás Budapesten.....	10
3.3 Térszerkezeti jellemzők.....	10
4. ESETTANULMÁNY: A PILISCSABAI CAMPUS-KÍSÉRLET (1994–2020).....	11
4.1 A campus alapítása és kiépítése	11
4.2 Hatás a hallgatói jelentkezésekre	12
4.3 A hallgatói munkavállalás mint strukturális probléma	12
4.4 Az összehasonlítás a nyugati campus-modellel.....	12
4.5 Működtetési problémák.....	13
4.6 Utóélet és költségek.....	13
4.7 Párhuzamos eset: a MATE Budai Campus	14
4.8 Tanulságok	14
5. NEMZETKÖZI RANGSOROK	15
5.1 QS World University Rankings módszertan.....	15
5.2 Magyar egyetemek rangsorban	15
6. OKTATÓI KAR ÉS KUTATÁS.....	16
6.1 Oktatói létszám és összetétel.....	16
6.2 Kutatási teljesítmény.....	16
7. AKKREDITÁCIÓ ÉS MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS.....	17
7.1 Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB)	17
8. E-learning és online oktatás a budapesti egyetemeken.....	18
8.1 Összehasonlító értékelés és kihívások	18

9. KRITIKUS TERÜLETEK ÉS KIHÍVÁSOK.....	20
9.1 Lakhatási mutatók és kollégiumi kapacitások Budapesten.....	20
9.2 Felsőoktatási kiadások nemzetközi összehasonlítása.....	21
9.3 Nemzetközi együttműködések átalakulása	21
10. ÖSSZEHAONLÍTÓ ELEMZÉS.....	22
10.1 Országos pozíció.....	22
10.2 Regionális pozíció (V4 összehasonlítás).....	23
10.3 A magyar felsőoktatás pozíciója az európai rangsorrendszerben.....	23
10.4 EU és OECD összehasonlítás.....	23
11. Irodalom jegyzék:	24

1. A BUDAPESTI FELSŐOKTATÁS JELENLEGI HELYZETE

1.1 Intézményrendszer áttekintése

Magyarországon 2024-ben összesen 64 államilag elismert felsőoktatási intézmény működik, ebből 34 egyetem és főiskola található Budapesten (Oktatási Hivatal, 2024; FIRGráf, 2026). A fenntartói struktúra jelentős átalakuláson ment keresztül az elmúlt években: jelenleg 5 intézmény tartozik állami fenntartás alá, míg 21 intézmény a Közfeladatot Ellátó Közérdekű Vagyonkezelő Alapítványok (KEKVA) keretében működik (modellvaltas.kormany.hu, 2024). Az egyházi fenntartású intézmények száma 18, a magánfenntartók pedig további intézményeket üzemeltetnek (Eurydice, 2024).

1.2 Hallgatói létszám és demográfia

A magyarországi felsőoktatás 2024-ben 328 562 hallgatót számlált (KSH, 2024). A hallgatók döntő többsége, mintegy 221 440 fő (67%) nappali tagozaton folytatja tanulmányait (KSH, 2024). A 2023-as felvételi eljárás során összesen 106 691 fő nyert felvételt (beleszámítva az általános, pótfelvételit és keresztféléves felvételeket), ami 33%-os növekedést jelent az előző évhez képest (Felvi.hu, 2024).

Az életkori megoszlás tekintetében a 20-21 évesek alkotják a legnépesebb csoportot mintegy 80 000 fővel (24,4%), őket követik a 22-24 évesek 65 000 fővel (19,8%) és a 18-19 évesek 55 000 fővel (16,7%). Figyelemre méltó adat, hogy a 40 év feletti hallgatók száma meghaladja a 33 500 főt (10,2%), ami a harmadik legnépesebb korcsoport. Ez a jelenség a felnőttképzés és az élethosszig tartó tanulás növekvő jelentőségét mutatja (KSH, 2024).

A finanszírozási formákat tekintve a hallgatók mintegy 80%-a állami ösztöndíjjal tanul, míg 20%-uk önköltséges képzésben vesz részt. Az állami támogatás átlagosan 6 millió forintot jelent hallgatónként a teljes képzés időtartamára vetítve (Oktatási Hivatal, 2024).

1.3 Külföldi hallgatók

A nemzetközi hallgatók száma a 2023/24-es tanévben meghaladta a 43 000 főt, ami az összes hallgató mintegy 13%-át jelenti (Tempus Közalapítvány, 2024). A származási régiók összetétele jelentős átalakuláson ment keresztül: míg 2013 előtt a külföldi hallgatók 70%-a érkezett Európából, addig 2024-ben ez az arány 43,8%-ra csökkent, miközben az ázsiai hallgatók aránya 47,7%-ra emelkedett.

A Stipendium Hungaricum program 2013-as indulása óta meghatározó szerepet tölt be a felsőoktatás nemzetköziesítésében. A program jelenleg 90 partnerországgal működik együtt. Céljai között szerepel a magyar felsőoktatás versenyképességének növelése és a kulturális diplomácia erősítése (Kulturális és Innovációs Minisztérium, 2024). A program 2022-ben Students at Risk alprogrammal bővült, amely ukrán menekült hallgatók támogatását szolgálja (Tempus Közalapítvány, 2024). A nemzetközi hallgatók jelenléte közvetlenül is stimulálja a gazdaságot, mivel költséik révén évente több milliárd forintos gazdasági hatás keletkezik a fogadóvárosokban és régiókban. Ez a hatás túlmutat a pusztán fogyasztáson, hiszen a hallgatók nyelvi és kulturális közvetítő szerepe az érintett egyetemeken nemzetközi presztízsét is emeli. A gazdasági hatásokon túlmenően kiemelendő a program diplomáciai eszközként betöltött szerepe, valamint az ún. „soft power” dimenziójából fakadó stratégiai jelentősége. A bejövő mobilitást támogató ösztöndíjak külpolitikai célja, hogy megalapozzák a Magyarországon végzett nemzetközi hallgatók hosszú távú szakmai és személyes kötődését az országhoz. (Tempus Közalapítvány, 2024; Nemzetgazdasági Minisztérium, 2023).

2. FINANSZÍROZÁS ÉS TÁMOGATÁSOK

2.1 Egyetemi modellváltás

A magyar felsőoktatás 2019 és 2021 között átfogó strukturális reformon ment keresztül, amelynek keretében összesen 22 egyetem került ki a közvetlen állami fenntartás alól: a Budapesti Corvinus Egyetem 2019-ben egyedi modellben, majd további 21 intézmény 2020-2021 folyamán közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványi (KEKVA) formában (modellváltas.kormany.hu, 2024; K-Monitor, 2024). A Közfeladatot Ellátó Közérdekű Vagyonkezelő Alapítvány (KEKVA) egy speciális jogi konstrukció, amelyet a 2019. évi XIII. törvény, majd a 2021. évi IX. törvény hozott létre (Magyar Közlöny, 2021). E jogszabályok lehetővé tették, hogy az állam a felsőoktatási intézmények fenntartói jogait közérdekű vagyonkezelő alapítványokra ruházza át. Az alapítványok kuratóriumai kapják meg az

intézmények feletti irányítási jogokat, beleértve a rektori kinevezést, a költségvetés jóváhagyását és a stratégiai döntéseket. A konstrukció célja az egyetemek autonómiájának és működési rugalmasságának növelése volt, azonban a kritikusok szerint a kuratóriumok politikai összetétele éppen az akadémiai függetlenséget veszélyezteti (Transparency International Magyarország, 2021; Magyar Helsinki Bizottság, 2021).

A modellváltást övező kritikák és viták

A felsőoktatási modellváltás végrehajtása szakmai és közéleti vitát generált, amelyben eltérő álláspontok fogalmazódtak meg az átalakulás hatásairól és kockázatairól. A viták egyik központi témája a kuratóriumok összetétele volt: több elemzés vizsgálta a tagok szakmai és politikai hátterét. A kuratóriumi pozíciókba kormányzati tisztségviselők és üzleti szereplők egyaránt bekerültek, ami a szakirodalomban ismert governance-kérdéseket vetett fel az intézményi függetlenség és a fenntartói befolyás egyensúlyáról (K-Monitor, 2024). Egyes akadémiai szereplők – köztük az Oktatói Hálózat 2021-es állásfoglalásában – az egyetemi autonómia potenciális sérülésére hívták fel a figyelmet, míg mások a professzionális menedzsment és a hosszú távú tervezhetőség előnyeit hangsúlyozták. Géring és szerzőtársai (2024) két online újság (Magyar Nemzet és a HVG) 169 releváns cikkének elemzésével kimutatták, hogy a modellváltás melletti érvek (autonómianövekedés, versenyképesség, hatékonyság) jellemzően általános menedzsment-szintű érvek voltak, míg az ellene szólók az intézményi jogok sérülésére és a folyamat problémáira koncentráltak; a két oldal lényegében egymás mellett beszélt el, valódi párbeszéd helyett „monologizálás” zajlott, amit az is súlyosbított, hogy a kormány nem adott ki hivatalos stratégiai dokumentumot a modellváltásról. Az alapítványok jogi státusza eltér a hagyományos közintézményekétől, ami a közérdekű adatokhoz való hozzáférés tekintetében eltérő szabályozási kereteket eredményez (K-Monitor, 2024). A modellváltást támogató álláspont szerint az alapítványi forma nagyobb működési rugalmasságot biztosít, míg a kritikusok a demokratikus ellenőrzés mechanizmusainak gyengüléséről tartanak. A Budapesti Corvinus Egyetem Nemzetközi Felsőoktatási Kutatások Központjának OTKA-kutatása (2021–2025) empirikus módszerekkel vizsgálja a modellváltás hatásait az intézményi kormányzásra, az akadémiai szabadságra és az egyetemek teljesítményére. A kutatás előzetes megállapításai szerint az egyes intézmények tapasztalatai jelentős eltéréseket mutatnak, és a végleges értékeléshez további időre van szükség (Kováts et al., 2021-25).

2.2 A hallgatói létszámok alakulása

Budapest domináns szerepe a magyar felsőoktatásban jól dokumentált. A 2022. évi népszámlálás végleges adataira építő Oeconomus-elemzés szerint a 2021/2022-es tanévben a nappali képzésben részt vevő hallgatók 55%-a, a felsőoktatásban dolgozó oktatók 51%-a Budapesten koncentrálódott. A 64 felsőoktatási intézményből 34 működött a fővárosban (ez a szám tartalmazza a budapesti székhelyű és budapesti telephellyel rendelkező vidéki intézményeket egyaránt); az összesen 294 ezer felsőoktatási hallgatóból a nappali tagozaton tanulók száma 207 ezer fő volt (Oeconomus, 2023). Az összes hallgatóra (nappali és levelező együtt) vetítve Budapest részaránya alacsonyabb, a főváros vezető szerepe azonban így is egyértelmű.

A KSH 2025/2026-os tanévre vonatkozó előzetes adatai szerint a magyar felsőoktatási intézményekben összesen 351 ezren folytatnak tanulmányokat, ez az előző tanévhez képest 22 ezer fős növekedést jelent. A nappali képzéseken 234 ezren tanulnak (12 ezer fővel többen, mint egy évvel korábban), közülük több mint 94% (221 ezer fő) felsőfokú alap-, mester- vagy osztatlan képzésben vesz részt. Doktori fokozat megszerzéséért 10 ezren, felsőoktatási szakképzésben közel 3 ezren tanulnak. A nem nappali (részidős, levelező, távoktatás) képzésekben 117 ezren vesznek részt, az egy évvel korábbinál 9,4%-kal többen. A külföldi hallgatók száma tovább nőtt: az összes képzési szintet vizsgálva létszámuk megközelíti a 47 ezer főt (KSH, 2025).

A 2025-ös általános felvételi eljárásban az Oktatási Hivatal adatai szerint 129 730 fő jelentkezett a felsőoktatásba; ez 13 éves rekord, csaknem 10 ezerrel több, mint egy évvel korábban. A jelentkezők közel 75%-a, összesen 95 907 hallgató nyert felvételt, ami közel ötezerrel több a 2024-es adatnál (Felvi.hu, 2025; Index, 2025). A legtöbb hallgatót az ELTE vette fel, ezt követte a Debreceni Egyetem, a Szegedi Tudományegyetem és a Pécsi Tudományegyetem (Index, 2025).

A legnagyobb hallgatói koncentráció továbbra is az Eötvös Loránd Tudományegyetemen (ELTE) figyelhető meg. A 2025. évi általános felvételi eljárásban az ELTE ismét rekordot döntött: 12 583 új hallgatót vettek fel, ami minden korábbi eredményt felülmúlt. Alapszakra 7823, mesterszakra 3209, osztatlan szakra 1460, felsőoktatási szakképzésre 91 főt vettek fel. Az ELTE-re összesen 33 ezren adtak be jelentkezést, ebből 18 200-an első helyen jelölték meg az egyetemet; ez utóbbi szám szintén rekord. Az elmúlt öt évben háromszorosára nőtt az angol nyelvű képzéseken tanulók száma: 2025-ben már 1007 hallgató választott ilyen szakot (ELTE, 2025a). Az országosan felvett 95 907 hallgató vonatkozásában az ELTE részaránya mintegy 13%-ot tesz ki. A 2024-es felvételi eljárásban az ELTE-re az országosan felvett hallgatók 6,8%-a nyert felvételt, a felvettek száma 1,16%-kal csökkent 2023-hoz képest (ELTE, 2025). Összehasonlításképpen: a 2023-as általános felvételi eljárásban az ELTE 12 225

hallgatót vett fel; a felvettek közül 9 620-an nappali, 2 416-an levelező, 189-en esti munkarendben kezdték meg tanulmányaikat, az új hallgatók 85%-a (10 424 fő) állami ösztöndíjas finanszírozási formában tanulhatott (ELTE, 2023; hirado.hu, 2023).

A 2025/2026-os felsőoktatási felvételi eljárásban a budapesti székhelyű egyetemek állami ösztöndíjas férőhelyeinek száma jelentős eltéréseket mutatott az előző évhez képest. A legnagyobb állami ösztöndíjas keretszámmal az ELTE rendelkezett (8 758 férőhely), ez azonban 2 062 férőhelyes csökkenést jelentett 2024-hez képest, ami az összes vizsgált intézmény közül a legnagyobb mértékű visszaesés volt. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem 4 562, a Budapesti Gazdasági Egyetem 4 202 (-690 férőhely), az Óbudai Egyetem pedig 3 980 állami ösztöndíjas helyet hirdetett meg. A Semmelweis Egyetem 2 876 férőhellyel a férőhelyeit növelő kevés intézmény egyike volt (+76). A Nemzeti Közszolgálati Egyetem 2 740 helyet kínált, amely 265 férőhelyes bővülést jelentett, összefüggésben az újonnan induló tanárképző karával és bölcsészettudományi képzéseivel. A Budapesti Corvinus Egyetem 878 meghirdetett állami ösztöndíjas férőhellyel szerepelt (több mint 800-as csökkenés), ugyanakkor az egyetem jelezte, hogy a 2020-as modellváltás óta a térítésmentes képzést az egyetemet fenntartó Maecenas Universitatis Corvini Alapítvány Corvinus Ösztöndíj formájában biztosítja, így az állami keretszám nem tükrözi a ténylegesen elérhető ingyenes helyek számát. A kisebb budapesti intézmények közül a Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem 1 225 (+35), a Károli Gáspár Református Egyetem 2 552, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem 2 149, a Milton Friedman Egyetem 545, a Budapesti Metropolitan Egyetem 438, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem 345, a Gábor Dénes Egyetem 306, a Színház- és Filmművészeti Egyetem 276, a Magyar Táncművészeti Egyetem 230, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem 223, az Állatorvostudományi Egyetem 210 (+7), a Magyar Képzőművészeti Egyetem 201, az Andrássy Gyula Budapesti Német Nyelvű Egyetem pedig 82 állami ösztöndíjas férőhelyet hirdetett meg (Eduline, 2025).

A hosszabb távú létszámtendenciák kapcsán a GKI elemzése (GKI / HRPortál, 2025) rámutat, hogy a magyar felsőoktatásban a hallgatói létszám 2010 után „U” alakú pályát írt le: a 2010-es 318 ezerről az évtized második felére 250 ezer körülre csökkent (több mint 20%-os visszaesés), majd 2023-ban 272 ezerre, 2024-ben 293 ezerre emelkedett (beleértve a diplomát adó alapképzéseket, mesterképzéseket és az osztatlan képzéseket, kihagyva a szakképzéseket, a posztgraduális továbbképzéseket és a doktori iskolákat). A 2025/2026-os tanévben az összes hallgatói létszám (minden képzési szinttel együtt) elérte a 351 ezer főt (KSH, 2025). A releváns, 18–23 éves korosztályra vetítve a felsőoktatási részvételi arány 2010-ben 42%, 2024-ben már 48% volt, ami azt jelzi, hogy arányosan többen tanulnak felsőfokú képzésben, mint korábban — különösen annak fényében, hogy maga a korosztály létszáma is 18%-kal szűkült a vizsgált időszakban (GKI / HRPortál, 2025; Oeconomus, 2023). A 2010-es évek elején a felsőoktatásba jelentkezők száma

bezuhanat (-20%), amelyet a tandíjfizetés kiterjesztése magyaráz. Azóta a jelentkezők száma enyhe hullámmás mellett lényegében stagnált, míg a felvettek száma enyhén nőtt: 2016-ban 67%, 2024-ben már 77%, 2025-ben pedig közel 75% örülhetett a ponthatár-kihirdetésnél (GKI / HRPortál, 2025; Felvi.hu, 2025).

Budapest továbbra is kiemelt célpontja a felsőoktatási tanulmányaikat megkezdőknek, ugyanakkor a felvi.hu elemzése megjegyzi, hogy a vidéki egyetemvárosok is képesek megtartani és erősíteni jelentőségüket a hallgatók választásaiban (Felvi.hu, 2025).

2.3 Finanszírozási struktúra

A budapesti felsőoktatás finanszírozását két alapvető forma határozza meg: a magyar állami ösztöndíjas és az önköltséges képzés. A 2023-as általános felvételi eljárásban országosan 94 785 hallgatót vettek fel, közülük több mint 74 000-en állami ösztöndíjas formában. Az önköltséges képzésre összesen 20 301 hallgató, azaz minden ötödik felvett került (EduLine, 2024). Az ELTE esetében a felvett gólyák 85%-a állami ösztöndíjas formában tanulhatott (ELTE, 2023). A gazdaságtudományi és jogi képzések hagyományosan magas önköltséges hallgatói arányt mutatnak, részben a jelentős túljelentkezés, részben a levelező munkarendű képzések jellegéből adódóan (vö. EduLine, 2024). Fontos megjegyezni, hogy az állami ösztöndíjas férőhelyek intézmények közötti elosztása nem állandó: a 2024/2025-ös tanévre az ELTE keretszámát 12 580-ról 10 820-ra csökkentették, míg más intézmények – a Debreceni Egyetem (7 494-ről 9 414-re), a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (4 745-ről 6 887-re) – jelentős növelést kaptak (EduLine, 2024). A Kulturális és Innovációs Minisztérium tájékoztatása szerint az elmúlt években az állami ösztöndíjas hallgatók aránya fokozatosan emelkedett: „Míg 2010-ben 10 diákból 7 kezdhette meg állami ösztöndíjasként a tanulmányait, addig ez az arány az elmúlt években 10-ről 8-ra emelkedett” (EduLine, 2024, KIM válasz).

2.4 Az alapítványi modellváltás

Az elmúlt évek legjelentősebb strukturális változása a felsőoktatási intézmények alapítványi fenntartásba kerülése volt. Az állami ösztöndíjas helyeket a modellváltás után is a központi költségvetés finanszírozza a hallgatói normatíva keretrendszerében. A Semmelweis Egyetem szenátusi határozata rögzítette, hogy „az állami finanszírozású képzések típusát, összetételét, nagyságrendjét a működési modell változása nem befolyásolja” (Semmelweis Egyetem, 2021; HVG, 2021). A modellváltás tehát elsősorban az intézményi kormányzás és gazdasági önállóság területén hozott változásokat (Kováts et al., 2021–2025; Eurydice, 2024). Ugyanakkor a Budapesti Corvinus Egyetem Vezetéstudományi Intézetében, az OTKA Fialat Kutatói Kiválósági Programja keretében és Kováts Gergely vezetésével zajló kutatás (FK 138875) rámutat, hogy a modellváltás folyamatában „nincs két

egyforma végeredmény", és a kuratóriumok hatalma intézményenként eltérő mértékű.

A modellváltás nemzetközi következményei is jelentősek. Az EU Tanácsa az Európai Bizottság javaslatára 2022 decemberében kizárta a közérdekű vagyonkezelő alapítványok (KEKVA-k) által fenntartott egyetemeket az Erasmus+ és Horizont Európa programok új támogatásaiból az átláthatósági és összeférhetetlenségi aggályok miatt. Ennek ellensúlyozására a magyar kormány két új programot indított: a Pannónia Ösztöndíjprogramot (2024-ben 10 milliárd forintos kerettel, a Tempus Közalapítvány koordinálásában), amely a modellváltott egyetemek hallgatóinak, oktatóinak és munkatársainak biztosít nemzetközi mobilitási lehetőséget (Pannónia Ösztöndíjprogram (2024–2025); Kulturális és Innovációs Minisztérium (2024)), valamint a HU-rizont programot (2024-ben 8, majd 12 milliárd forintra emelt kerettel), amely nemzetközi kutatási együttműködések finanszírozását szolgálja magyar egyetemi konzorciumok vezetésével (NKFI Hivatal, 2024). Az állami fenntartású ELTE eközben továbbra is a klasszikus Erasmus+ program keretében működik.

3. KAMPUSFEJLESZTÉSEK ÉS INFRASTRUKTÚRA

3.1 Jelentős budapesti fejlesztések

A budapesti felsőoktatási infrastruktúra az elmúlt években több jelentős beruházással bővült. A Corvinus Gellért Campus 2024-ben nyitotta meg kapuit a XI. kerület Ménesi útján. A mintegy 17 milliárd forintos beruházást 75%-ban állami és uniós források, 25%-ban alapítványi hozzájárulás finanszírozta. Az új campus 680 hallgató befogadására alkalmas, és LEED Gold minősítést, valamint AA+ energiahatékonysági besorolást kapott (Corvinus Egyetem, 2024a).

3.2 Területi eloszlás Budapesten

A budapesti felsőoktatási intézmények a város különböző pontjain helyezkednek el. A Belvárosban (V., VIII., IX. kerület) található az ELTE és a Corvinus központja, Dél-Budán (XI. kerület) a BME és az új Corvinus Gellért Campus, míg Óbudán (III. kerület) az Óbudai Egyetem képezi a felsőoktatás egyik központját.

3.3 Térszerkezeti jellemzők

A budapesti felsőoktatási intézményekre nem jellemző az egységes, zárt campus-modell, amely a nyugat-európai és amerikai egyetemek többségét jellemzi. A nyugati típusú campus – mint amilyen Oxford, Cambridge vagy a vezető amerikai egyetemek rendelkeznek – egy összefüggő területen egyesíti az oktatási, kutatási, lakhatási és szabadidős funkciókat, ezzel erősítve a közösségi kohéziót és az intézményi identitást.

Ezzel szemben a budapesti egyetemek épületei a város különböző pontjain szétszórtnak helyezkednek el, ami logisztikai kihívásokat okozhat: a hallgatóknak gyakran több kerületet kell átszeliük az órák között (pl. az ELTE épületei a II., V., VIII., XI. kerületben vannak, a BME a XI. kerületben stb.).

Hasonló széttagolt modell működik más közép-európai fővárosokban is, azonban ezekben a városokban az egyetemek jobban integrálódnak a városi szövetbe és a közlekedési rendszerbe. A bécsi Wirtschafsuniversität (WU) 2013-ban költözött új, egységes campusra, amely modellértékű lehet Budapest számára is. A WU Campus sikeresen ötvözi a modern építészeti megoldásokat a funkcionális campusérettel, és nemzetközi rangsorokban is előrelépést eredményezett az intézmény számára, így például az Architectural Digest a kampuszt a világ kilenc legjobb új egyetemi épületei közé sorolta (wu.ac.at, é.n.). Párizsban a Paris-Saclay projekt keretében több intézmény egységes campusba szervezése zajlik (Université Paris-Saclay, 2023), míg Londonban az egyetemek a történelmi városszövetbe ágyazódva, stratégiai városi tervezéssel integrálódnak a közlekedési rendszerbe (Addie, 2019).

4. ESETTANULMÁNY: A PILISCSABAI CAMPUS-KÍSÉRLET (1994–2020)

A rendszerváltást követően a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kara számára egy egységes, zárt campus létrehozására tett kísérletet. A projekt a nyugati egyetemi modell hazai adaptációjaként indult, és egyedi építészeti megoldásaival, valamint a fővárostól való távolságából adódó kihívásaival tanulságos példa lehet a magyarországi felsőoktatási infrastruktúra-fejlesztésre. Az alábbi elemzés Zsuppán András (2020) tényfeltáró munkájára épül, kiegészítve Thaisz Miklós (2020) szakmai reflexióival.

4.1 A campus alapítása és kiépítése

A campus alapítása 1991-ben kezdődött, amikor az újonnan létrehozott Katolikus Egyetem Alapítvány ingyenesen megkapta a piliscsabai volt Perczel Mór laktanya 21 hektáros területét, miután a helyi önkormányzat lemondott a területről az alapítvány javára, az akkori honvédelmi miniszter, Für Lajos hozzájárulásával (Zsuppán, 2020; Országépítő, 2020). Az építkezés Makovecz Imre és a Makona építészkeözösség tervei alapján indult meg, az első ütemben öt épület felújításával és 28 bontásával, 8000 m² összes alapterülettel (Országépítő, 2020). Az oktatás 1994 őszén kezdődött meg 700 hallgatóval és négy szakkal (magyar, történelem, szlovák, latin). A campus épületegyüttese az organikus építészet jegyében készült. A főépület, a Stephaneum 1998 és 2001 között épült meg, építési költsége 1,3–1,6 milliárd forint volt akkori áron (VGF Szaklap, 2004; Zsuppán, 2020). A teljes campus

21 hektáros területen helyezkedett el, és a tervek szerint az oktatási, lakhatási és közösségi funkciókat is magában foglalta volna (VGF Szaklap, 2004).

4.2 Hatás a hallgatói jelentkezésekre

Zsuppán András grafikonja, melyet a Felvi.hu nyilvántartási rendszerében szereplő adatok alapján (a jelentkezések összessége és az elsődleges helyen jelentkezők száma) készített, az alábbi tendenciákat tárja fel: A Pázmány Péter Katolikus Egyetem bölcsészettudományi kara az indulást követő első évtized expanzív növekedési szakasza után jelentős vonzerő-csökkenést mutatott (Zsuppán, 2020). Ez a stagnálási periódus megközelítőleg nyolcéves időtartamra nyúlt vissza a vizsgált időponttól számítva, és az intézmény a felsőoktatási rangsorban a kevésbé preferált kategóriába való tartós besorolódás kockázatával szembesült (Zsuppán, 2020). Az első helyen leadott jelentkezések alacsony értéke egyúttal arra is utal, hogy a kimagasló teljesítményű továbbtanulók más intézményeket részesítettek előnyben (Zsuppán, 2020).

4.3 A hallgatói munkavállalás mint strukturális probléma

A működés során megváltozott a diákok életmódja. A KSH adatai szerint a 15–29 éves nappali tagozatos hallgatók körében a munkavállalók aránya 2006-ban 11,1% volt, 2010-ben már 20,9% (KSH, 2018). Az Eurostudent kutatás szerint a 2010-es évek közepére a nappali tagozatos hallgatók mintegy negyede vállalt rendszeresen munkát tanulmányai mellett (Zsuppán, 2020; Eduline, 2021).

A piliscsabai campus szempontjából ez a tendencia kritikus jelentőségű volt. A rendszeres ingázás (napi 25 km egy irányba) a munkavállaló hallgatók számára nem kényelmi, hanem megoldhatatlan akadályt jelentett. Az egyetem vezetése megállapította, hogy önköltséges szakokat Piliscsabán nem lehetett meghirdetni, mert a fizetős hallgatók, akik jellemzően dolgoztak is, nem vállalták az ingázást (Zsuppán, 2020). Az Eurostudent 2021-es kutatása szerint a dolgozó hallgatók mintegy egyharmada nehézséget tapasztal a munka és a tanulmányok összeegyeztetésében (Eduline, 2021).

4.4 Az összehasonlítás a nyugati campus-moddal

A piliscsabai kísérlet védelmezői gyakran hivatkoztak a nagy parkokba ágyazott brit és amerikai egyetemi campusokra. Zsuppán András elemzése azonban rámutat, hogy ez a párhuzam félrevezető. A híres nyugati egyetemek valóban zöld campusokon működnek, de ezeket élő egyetemi városok veszik körül. A szerző fotódokumentációval illusztrálta a különbséget: a Harvard Square Cambridge-ben, a Palmer Square Princetonban és az oxfordi High Street olyan urbánus környezetet mutat, amely kávézókat, könyvesboltokat, kulturális intézményeket, szórakozási lehetőségeket kínál (Zsuppán, 2020). Ezzel szemben a piliscsabai campus a 10-es

főút mentén, egy volt katonai laktanya elszigetelt területén helyezkedett el. A campus két oldalról erdős dombok, délről a forgalmas főút határolta. Az egyetem és Piliscsaba község között nem alakult ki szoros kapcsolat; a 22 perces gyaloglás a campus portájától az első kávézóig „kopár, végtelen kertvárosi utcán” vezetett (Zsuppán, 2020). A szerző következtetése szerint az egyetem „városi műfaj”, és ha ugyanez az épületegyüttes Lágymányoson állt volna, soha nem hagyták volna sorsára.

Ezzel szemben Thaisz Miklós (2020) érvelése szerint a campus nem tekinthető kudarcnak, mivel a „Pázmánynak volt egy eszmei célkitűzése – egy egyetemes műveltség átmentése”. Thaisz hangsúlyozza, hogy a zárt, „sziget-szerű” közeg nem hátrányként, hanem tudatos pedagógiai választásként értelmezendő, amely minőségi emberi kapcsolatokat és elmélyült tanulást tett lehetővé. Véleménye szerint a campus megszűnése „hatalmas űrt hagy a magyar felsőoktatás rendszerében”.

4.5 Működtetési problémák

Az épületek éves rezsiköltségét az egyetem vezetése 250 millió forint körülire becsülte, amit részben az 1990-es évek energetikai megoldásai és az egyedi építészeti formák magas karbantartási igénye okozott (Zsuppán, 2020; Építészfórum, 2020). Az esztergomi vasútvonal felújítása (2012–2018) tovább nehezítette a megközelíthetőséget, és a pótlóbuszozás időszaka egybeesett a kar népszerűségének mélypontjával (Zsuppán, 2020).

2013-ban az egyetem vezetése döntést hozott a budapesti jelenlét erősítéséről. A Mikszáth téri Sophianum épületének megvásárlásával párhuzamosan egyes szakokat (pszichológia, szociológia, nemzetközi tanulmányok, politológia) a fővárosban hirdettek meg. 2020 végén a campus teljes kiürítésére került sor, az épületegyüttest a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő vette át (Zsuppán, 2020).

4.6 Utóélet és költségek

A piliscsabai ingatlanok hasznosítására 2021-ben az Országgyűlés létrehozta a Makovecz Campus Alapítványt közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványként (2021. évi XVIII. törvény). Az alapítvány 6 milliárd forintos induló tőkét kapott, feladata „a magyar humán- és élettudományok fejlesztése egy nemzeti tudáspark keretében” (Magyar Közlöny, 2021). A kuratórium elnöke az egykori alapító dékán, Maróth Miklós lett (HVG, 2025).

Az alapítvány működésének eredményei 2025-ig korlátozottak maradtak. A HVG 2025. novemberi beszámolója szerint az alapítvány 2 milliárd forintot költött el, 45 munkatársat foglalkoztatott, a bérköltségek meghaladták az 1,5 milliárd forintot. Egy épület felújítása 250 millió forintból valósult meg. Az épületek jelentős része továbbra is kihasználatlanul áll, a terület jövőbeli hasznosításáról az Építési és

Közlekedési Minisztérium 2024-es nyilatkozata szerint konkrét terv nem született (Economx, 2024; HVG, 2025).

4.7 Párhuzamos eset: a MATE Budai Campus

A piliscsabai kísérlethez hasonló dinamikát mutat a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (MATE) budapesti és gödöllői campusai közötti feszültség. A Budai Campus (a volt Kertészeti Egyetem) a Villányi úton, a Gellérthegy lábánál helyezkedik el 8,5 hektáron, és 2016-ban került vissza a gödöllői integrációba (korábban 2004–2016 között a Budapesti Corvinus Egyetem része volt).

2021–2022-ben belső dokumentumok szivárogtak ki arról, hogy a MATE tervezi a Budai Campus bezárását és a hallgatók Gödöllőre költöztetését 2025–2026-ig (Magyar Narancs, 2021; Zsuppán, 2022). Az Előzetes Tervezési Program című dokumentum szerint a Budai Campuson a tervezett hallgatói létszám 2026-ra minden oktatási formában nulla (Zsuppán, 2022). A költöztetési tervek ellen az oktatók és helyi önkormányzati képviselők tiltakoztak, érvelésük szerint „a budapesti lokáció jelentős vonzerőt képvisel azon vidéki diákok számára, akik a fővárosban szeretnének tanulni” (Zsuppán, 2022).

A közbeszerzési eljárást az új gödöllői campus megtervezésére 2022-ben eredménytelennek nyilvánították, a hivatkozás szerint az orosz–ukrán háború és az infláció miatt megváltozott gazdasági környezet indokolta a műszaki tartalom felülvizsgálatát (Építészfórum, 2022).

4.8 Tanulságok

A piliscsabai campus története az alábbi, a felsőoktatási infrastruktúra-fejlesztés szempontjából releváns tanulságok levonására ad alapot.

A kísérlet rámutat arra, hogy az egyetemi campus kizárólag működő városi szövetbe fizikailag beilleszkedve képes betölteni rendeltetését. A campusfejlesztési koncepció kialakítása során figyelembe kell venni a hallgatói életmód sajátosságait, különös tekintettel arra, hogy a hallgatók jelentős hányada az egyetemi tanulmányai mellett munkát vállal, így az infrastruktúra és az elhelyezkedés kompatibilitása a diákok mindennapi életvitelével elengedhetetlen feltételként értékelendő. Kiemelendő továbbá a megfelelő megközelíthetőség biztosításának szükségessége, valamint az, hogy a kialakított terek funkcionális szempontból egyaránt alkalmasak legyenek az oktatási tevékenység (előadások, szemináriumok) és a közösségi célú használat igényeinek kiszolgálására.

A PPKE új campusa a budapesti Palota-negyedben, a Magyar Rádió egykori székházának területén valósul meg a KÖZTI–Hamburg C konzorcium tervei alapján

(PPKE, 2023). Az épületegyüttes a Pollack Mihály tér, a Bródy Sándor utca és a Szentkirályi utca által határolt területen helyezkedik el, közvetlenül az egyetem Jog- és Államtudományi Kara szomszédságában, az ELTE BTK és a Károli Gáspár Református Egyetem közelében – azaz pontosan abban az urbánus egyetemi környezetben, amelynek hiánya a piliscsabai kísérlet egyik meghatározó problémájaként azonosítható.

5. NEMZETKÖZI RANGSOROK

5.1 QS World University Rankings módszertan

A QS World University Rankings 2025-ös módszertana kilenc szempontot alkalmaz. Az akadémiai szakértők felmérése 30%-os súlyt képvisel, a kutatási hatás és idézettség 20%-ot. A munkáltatói megítélés 15%-kal, az oktató/hallgató arány 10%-kal járul hozzá az összesített pontszámhoz. A nemzetközi oktatók aránya és a nemzetközi hallgatók aránya egyaránt 5-5%-ot tesz ki. A 2024-es módszertani frissítés bevezetette a következő mutatókat: a foglalkoztatási eredmények 5%-os, a fenntarthatóság és a nemzetközi kutatási hálózat egyaránt 5-5%-os súllyal szerepel (QS, 2025).

5.2 Magyar egyetemek rangsorban

A QS World University Rankings 2026-os kiadásában (közzététel: 2025. június) a Quacquarelli Symonds 106 ország több mint 8400 felsőoktatási intézményét értékelte, amelyből végül 1501 egyetem kapott helyezést, köztük tíz magyar intézmény. A rangsor a korábban ismertetett kilenc indikátor alapján értékeli az intézményeket, így az akadémiai reputáció, a kutatási hatás, a munkaerőpiaci megítélés és a nemzetköziesítési mutatók együttesen határozzák meg a végső pozíciókat (QS, 2026).

A magyar felsőoktatás szempontjából figyelemre méltó fejlemény, hogy a Debreceni Egyetem az 563. helyre előrelépve átvette a vezető pozíciót a hazai intézmények között, megelőzve az Eötvös Loránd Tudományegyetemet (584.) és a Szegedi Tudományegyetemet (597.). Mindhárom egyetem a világ legjobb 600 intézménye közé tartozik, ami nemzetközi összehasonlításban is jelentős eredmény: a Debreceni Egyetem összpontszáma (29,4) alapján olyan intézményekkel áll egy sorban, mint a Zaragozai Egyetem vagy a Padovai Egyetem (QS, 2026).

A további rangsorolt intézmények közül a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem a 711–720. sávban szerepel – az előző évi 721–730. helyhez képest folytatva felfelé ívelő tendenciáját –, míg a Pécsi Tudományegyetem a 741–750. kategóriába lépett előre a korábbi 771–780. pozícióból. A szélesebb mezőnyben a MATE, az Óbudai Egyetem és a Széchenyi István Egyetem egyaránt az 1001–1200. sávba került – közülük az Óbudai Egyetem

a legjelentősebb előrelépést mutatta, az előző évi 1201–1400. kategóriából javítva pozícióját –, a Miskolci Egyetem és a Pannon Egyetem pedig az 1201–1400. sávban maradt (QS, 2026).

Fontos megjegyezni, hogy a Semmelweis Egyetem – amely a Times Higher Education (THE) rangsorában a 251–300. sávban a legmagasabban rangsorolt magyar intézmény – a QS összesített világrangsorában nem szerepel helyezéssel, csupán „Contributor” státuszban jelenik meg. Ennek oka az intézmény speciális, kizárólag orvos- és egészségügyi tudományi profilja, amely az általános QS-módszertan széleskörű tudományterületi elvárásaihoz kevésbé illeszthető. A QS tantárgyi rangsorokban ugyanakkor a Semmelweis kiemelkedően szerepel: az orvostudományi (Medicine) kategóriában a 251–300. helyen áll (QS Subject Rankings, 2025). Hasonlóképpen, a Budapesti Corvinus Egyetem – amely a korábbi QS WUR 2025-ös kiadásban az 1001–1200. sávban szerepelt – a 2026-os rangsorban nem kapott helyezést.

A hazai pozíciók összességében stabil vagy javuló tendenciát mutatnak. A tíz rangsorolt magyar intézmény közül öt javított helyezését az előző évhez képest, és egyetlen egyetem sem esett ki a listáról. Hankó Balázs kulturális és innovációs miniszter értékelése szerint tizenkét magyar egyetem tartozik a világ legjobb öt százalékába, és míg 2020-ban huszonnégy szakterületen, addig 2025-re már hatvan szakterületen képviselteti magát magyar intézmény az első öt százalékban. A miniszter kiemelte azt is, hogy a magyar hallgatók kétharmada olyan egyetemre jár, amely a világ felsőoktatási intézményeinek legjobb öt százalékában szerepel (Hankó, 2026).

6. OKTATÓI KAR ÉS KUTATÁS

6.1 Oktatói létszám és összetétel

A magyarországi felsőoktatásban összesen 27 887 fő dolgozik oktatói pozícióban (KSH, 2025). Ebből 1 080 Pest vármegyében (KSH, 2025). Komoly kihívást jelent az utánpótlás és a fiatal kutatók megtartása; a versenyszféra és a külföldi állások vonzereje jelentős brain drain-t eredményez. A nyelvtudás szintje és a nemzetközi publikációs aktivitás javulást mutat, de az európai átlaghoz képest még mindig lemaradás tapasztalható (OECD, 2024).

6.2 Kutatási teljesítmény

A kutatási teljesítmény terén a publikációk száma növekvő tendenciát mutat, és javul a nemzetközi együttműködésben megvalósuló kutatások aránya is. A tudományos hatást mérő Hirsch-index (H-index) – amely egy adott ország kutatóinak publikációs aktivitását és idézettségét együttesen számszerűsíti – tekintetében Magyarország a közép-európai mezőnyben átlagosnak számít. Az Európai Kutatási Tanács (ERC) pályázatain ugyanakkor a magyar sikerráta alacsony

marad: 2023-ban mindössze néhány hazai projekt részesült támogatásban. A kutatás-fejlesztésre fordított GDP-arányos kiadás 1,6% körül alakul, ami elmarad az EU 2,2%-os átlagától (Eurostat, 2024).

7. AKKREDITÁCIÓ ÉS MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS

7.1 Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB)

A Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB) 1993 óta a hazai felsőoktatás minőségbiztosításának legfőbb szerve, az ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education) teljes jogú tagja és az EQAR (European Quality Assurance Register) regisztrált szervezete. Feladata az Európai Felsőoktatási Térség (ESG) standardjainak megfelelő intézményi és programakkreditáció, amelyet ötéves ciklusokban végez (MAB, 2024b).

A budapesti egyetemek legutóbbi intézményakkreditációi vegyes képet mutatnak. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) 2023-ban kapott akkreditációt 2028-ig, azonban monitoreljáráás előírásával: a jelentés a kutatómenedzsmentet kiválóan ítélte, de kritikaként fogalmazta meg a minőségbiztosítási rendszer kari szintű széttagoltságát (MAB, 2023). A Semmelweis Egyetem 2022-es értékelése a klinikai infrastruktúra és a kutatómenedzsment nemzetközi színvonalát, valamint az integrált irányítási rendszerek (ISO 9001, MEES) meglétét emelte ki (MAB, 2022). Az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) 2020-as akkreditációja szerint a központi minőségbiztosítási koncepció stabil, ugyanakkor a kari gyakorlatok egységesítése további fejlesztést igényel (MAB, 2020).

A Budapesti Corvinus Egyetem nemzetközi elismertsége kiemelkedő: 2022-ben elsőként szerezte meg az AACSB akkreditációt, majd 2023-ban megújította AMBA minősítését, amivel az üzleti iskolák felső 2%-ába került (Corvinus, 2023). Bár 2024-ben adminisztratív és szabályozási hiányosságok miatt a MAB felfüggesztette a Nemzetközi Kapcsolatok és Politikatudományi Doktori Iskola akkreditációját (Átlátszó, 2024a), a folyamat 2025 nyarára sikeresen lezárult. A MAB 2025. július 10-i határozatával a doktori iskolát 2030-ig újraakkreditálta, kiemelve többek között a hallgatói mentorprogramot és a Moodle-alapú kutatómenedzsmentet mint követendő példát (MAB, 2025; Corvinus, 2025). Az egyetem intézményi akkreditációját is megújították 2029 végéig, megerősítve a stratégiai szemléletű minőségirányítás sikerességét (MAB, 2024a).

8. E-learning és online oktatás a budapesti egyetemeken

A COVID-19 pandémia 2020 tavaszán gyökeresen átalakította a budapesti felsőoktatás digitális működését. Az intézmények néhány hét alatt álltak át a teljes távolléti oktatásra, amely jelentős infrastrukturális és módszertani fejlesztéseket indított el (Ficzere, 2024). A pandémia utáni időszakban az egyetemek a hibrid oktatási modelleket intézményesítették, megőrizve a digitalizáció jól bevált elemeit.

Az ELTE 2020 őszétől hibrid oktatást vezetett be, és a Hallgatói Követelményrendszer 2021/2022-es módosítása lehetővé teszi az oktatás online (szinkron és aszinkron) formában történő megvalósítását is (ELTE, 2021). Az egyetem párhuzamosan Canvas és Moodle 4 platformokat működtet, amelyek a Neptunnal integráltak, és 2024-ben jelentős frissítésen estek át (ELTE, 2024a). A 2024/25-ös tanévben új eszközként bevezették a Gradescope platformot az automatizált dolgozatjavításhoz (ELTE, 2024b).

A BME karonként szervezi az e-learning infrastruktúrát, a Moodle keretrendszer különböző változatait alkalmazva. A Villamosmérnöki és Informatikai Kar Méréstechnika és Információs Rendszerek Tanszékén a mesterséges intelligencia az alapvető szakterületek egyike (BME MIT, 2025). A Semmelweis Egyetem az Oktatásfejlesztési Központ koordinálásával működteti Moodle-rendszerét, amelyet a Zoom és a Kaltura videótárhely egészít ki (Semmelweis, 2024). A Corvinus Egyetem Centre for Teaching and Learning központja biztosítja az e-learning támogatást, beleértve a Moodle helpdesket és az oktatók képzését interaktív eszközök (H5P, Mentimeter) használatára (Corvinus, 2024b).

Az Óbudai Egyetem a K-MOOC (Kárpát-medencei Online Oktatási Centrum) programnak ad otthont, amelyhez 2024-re 22 magyarországi és 14 határon túli intézmény csatlakozott; 2023-ban 2,2 milliárd forintos RRF-pályázatból közel 300 új tananyag fejlesztését kezdték meg (UNISide, 2023). Az egyetem 2025-ben átfogó Mesterséges Intelligencia Stratégiát fogadott el, amely az AI eszközök intézményi szintű integrálását célozza (ÓE, 2025).

8.1 Összehasonlító értékelés és kihívások

A budapesti egyetemek digitális oktatási infrastruktúrája 2020 óta jelentősen fejlődött, azonban az intézmények és karok közötti különbségek továbbra is markánsak. A kormányzati intézményfejlesztési monitoring szerint a hibrid oktatást támogató keretrendszerek (Moodle, Teams) fejlesztése kiemelt célként szerepel a BME, az ÓE, a Semmelweis és több vidéki egyetem stratégiájában, ugyanakkor a fejlesztések üteme és mélysége jelentős eltéréseket mutat (Kormány, 2024).

A platformok sokfélesége jellemző kihívás: míg az ELTE központilag két LMS-t (Canvas, Moodle) támogat és integrálja a Neptunnal, a BME karonként eltérő Moodle-változatokat használ, ami megnehezíti az egységes oktatói és hallgatói élményt. A Semmelweis Egyetem központosított rendszert működtet, de a különböző orvostudományi szakterületek eltérő igényei miatt a gyakorlatban heterogén megoldások alakultak ki. A Corvinus viszonylag egységes struktúrával rendelkezik, amelyet a Centre for Teaching and Learning koordinál. E töredezettség az oktatók többletterhelését és a hallgatók eligazodási nehézségeit okozza, különösen a több karon is tanuló vagy vendéghallgatói státuszban lévők számára.

Az online vizsgáztatás a pandémia alatt kidolgozott módszertanokra épül, amelyek a plágium és csalás megelőzésére fókuszálnak. Az ELTE 2020–2021-ben részletes távolléti vizsgaszabályzatot alkotott, bevezetve a videófelveteles felügyeletet és az időzített tesztek randomizálását (ELTE, 2021). A PTE Általános Orvostudományi Kar ajánlása szerint a távolléti vizsgáknál legalább 10 perccel meg kell hosszabbítani a kitöltési időt az oldalváltások késése miatt, és technikai segítségnyújtást kell biztosítani (PTE ÁOK, 2021). A tapasztalatok azt mutatják, hogy a távolléti számonkérés megfelelő előkészítés és próbavizsgák nélkül aránytalan terhet jelenthet a hallgatók számára.

A digitalizáció infrastrukturális alapjainak biztosítása tekintetében meghatározó szerepet tölt be a HUNGARNET Egyesület, valamint a Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Program (NIIF). A HUNGARNET által immár több mint három évtizede szervezett Networkshop konferencia a felsőoktatási digitalizáció legjelentősebb hazai szakmai fórumaként funkcionál, amelynek keretében az e-learning, a hálózati infrastruktúra, valamint a Digitális Oktatási Stratégia (DOS) gyakorlati alkalmazásának kérdései kiemelt tárgyalási területként jelennek meg (SKOLL, 2024). Az infrastrukturális fejlesztések – így különösen az előadótermek felszerelése, a hálózati kapacitásbővítés és az audiovizuális eszközpark modernizálása – a kormányzati monitoring adatai alapján több vidéki felsőoktatási intézmény esetében is prioritásként azonosíthatók, míg a fővárosi intézmények közül elsősorban a Semmelweis Egyetem és az Óbudai Egyetem nevesítette e fejlesztési célokat (Kormány, 2024).

A mesterséges intelligencia oktatásba történő integrálása 2024–2025-ben gyorsult fel jelentősen. Az Óbudai Egyetem AI Campus stratégiája öt pillérre épül: oktatásfejlesztés, kutatás, adminisztratív automatizálás, etikai megfelelés és társadalmi felelősség. A stratégia részeként AI nagyköveti rendszert és „AI squad”-ot hoznak létre, valamint zárt AI-platformok és saját felhőinfrastruktúra („ÓE Cloud”) kialakítását tervezik (ÓE, 2025). Az ELTE Gazdaságtudományi Kar 2025 márciusától speciális tantárgy keretében oktatja a generatív MI felelős használatát, hangsúlyozva, hogy az MI nem helyettesítheti az önálló gondolkodást, csupán digitális asszisztensként támogatja a munkát (ELTE GTK, 2025). A Gábor Dénes Egyetem Mesterséges Intelligencia Tudásközpontja ingyenesen elérhető „MI

Jövünk” kurzust indított. Ez a kezdeményezés nem csupán a hallgatókat, hanem a szélesebb közönséget is célozza, közérthető formában nyújtva alapszintű jártasságot az MI-eszközök használatában (GDE MIT, 2025). Az egyetem ezzel párhuzamosan saját tananyagaiba is integrálta az MI-támogatott szoftverfejlesztési módszertanokat.

Az MI-vel kapcsolatos fő kihívások közé tartozik az etikus használat szabályozása, a plágiumellenőrzés új formáinak kidolgozása és az oktatók felkészítése. A szakirodalom szerint a generatív MI bizonyos esetekben pontatlan, elfogult vagy megtévesztő eredményeket is generálhat, ezért a kritikus értékelés képességének fejlesztése kulcsfontosságú (Marciniak & Baksa, 2023). Magyarország 2020-ban elindította a „Mesterséges Intelligencia Stratégia 2020–2030” programot, amelyhez az Óbudai Egyetem aktívan kapcsolódik, és amelynek felsőoktatási vonatkozásai a következő években várhatóan tovább erősödnek (ÓE, 2025).

Összességében a budapesti felsőoktatás digitális átalakulása visszafordíthatatlan folyamat, amelynek fő kihívásai a platformok egységesítése, az oktatók folyamatos továbbképzése, az online számonkérés módszertanának finomítása és az MI-eszközök felelős integrálása. A pandémia alatt szerzett tapasztalatok és a 2024–2025-ös AI-fejlesztések alapján a hibrid oktatási modellek és a mesterséges intelligencia támogatta tanulás várhatóan a felsőoktatás szerves részévé válik.

9. KRITIKUS TERÜLETEK ÉS KIHÍVÁSOK

9.1 Lakhatási mutatók és kollégiumi kapacitások Budapesten

A Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája (HÖÖK) 2025. áprilisi adatai szerint országosan 310 000 felsőoktatási hallgatóra körülbelül 50 000 kollégiumi férőhely jut, ami a hallgatói létszám 16%-ának biztosít intézményi elhelyezést (Telex, 2025). A Felsőoktatási Információs Rendszer (FIR) 2026. februári adatbázisa alapján Budapesten 68 felsőoktatási kollégium működik, összesen 16 877 férőhellyel. A legnagyobb kapacitással a BME (~4100 fő), az ELTE (~4000 fő) és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (1631 fő) rendelkezik (FIR, 2026).

A kollégiumi férőhelyek számának alakulása az elmúlt években csökkenő tendenciát mutat. E folyamat egyik meghatározó tényezőjeként azonosítható a korábbi többágyas szobák kétfős elhelyezésre történő átalakítása, amely bár a hallgatói komfortszint emelkedését eredményezi, egyidejűleg a befogadóképesség mérséklődésével jár (EduLine, 2025a). A keresleti oldalon ezzel ellentétes folyamat figyelhető meg: míg 2020-ban 61 000 hallgató nyert felvételt a magyar felsőoktatásba, 2023-ban ez a szám meghaladta a 106 000 főt (Telex, 2025).

A túljelentkezés mértéke intézményenként eltérő. Az Átlátszó 2024-es felmérése szerint a BME hét kollégiumában (4141 férőhely) 20–25%-os, a Semmelweis Egyetemen az elsőéves hallgatók körében két-két és félszeres túljelentkezés volt

jellemző (Átlátszó, 2024b). A Kulturális és Innovációs Minisztérium adatai alapján a budapesti kollégiumi férőhelyekre (~16 500) háromszoros túljelentkezés mutatkozott: 2024-ben mintegy 57 000 hallgató pályázott fővárosi elhelyezésre (KIM, 2024).

A kollégiumi díjak az elmúlt tizenöt évben lényegében stagnáltak: havi 10 000 és 20 000 forint között mozognak (HÖÖK, 2025). Az albérletárak ezzel szemben jelentős emelkedésen mentek keresztül; Budapesten a kínálati bérleti díjak mediánértéke 2025 végére elérte a 260 000 forintot (ingatlan.com, 2025). A növekvő megélhetési költségek hatására a nappali tagozatos hallgatók háromnegyede tanulmányai mellett munkát is végez, ami a szakirodalom szerint befolyásolhatja a tanulmányi előmenetelt és a diplomaszerezési esélyeket (Telex, 2025).

A kapacitáshiány kezelése érdekében a kormányzat 2024 novemberében bejelentette a Budapest Diákváros projekt újraindítását, amelynek keretében a IX. kerületi rozsdaovezetben legalább 8 500–12 000 új kollégiumi férőhely létrehozása a cél (KIM, 2024; HÖÖK, 2025). A 2024 decemberében elfogadott jogszabálmódosítás felhatalmazást adott az érintett területen található fővárosi és kerületi önkormányzati tulajdonú ingatlanok kisajátítására, amely 2025 első negyedévében meg is valósult (EduLine, 2025). A Kiemelt Kormányzati Beruházások Központja megbízásából az előkészítő tervezési munkálatok megkezdődtek, a projekt ugyanakkor az eredeti tervpályázati koncepcióhoz képest szűkített műszaki tartalommal valósulhat meg (EduLine, 2025).

9.2 Felsőoktatási kiadások nemzetközi összehasonlítása

A magyar felsőoktatás finanszírozási szerkezete az elmúlt években jelentős átalakuláson ment keresztül. Az OECD adatai alapján a felsőoktatási intézményekre fordított összkiadás (állami és magánforrások együttesen) a 2020-as évek elején a GDP mintegy 0,8%-át tette ki, ami jelentősen elmarad mind az EU27-átlagtól (~1,2%), mind az OECD-átlagtól (1,4%) (OECD, 2025). A modellváltó intézmények alapítványi fenntartásba kerülését forrásbővülés kísérte, míg az állami fenntartásban maradt intézmények – köztük az ELTE, a BME és a Zeneakadémia – költségvetési bázisa az inflációs környezetben reálértéken mérséklődött.

9.3 Nemzetközi együttműködések átalakulása

Az Európai Unió 2022-ben több magyar egyetemet kizárt az Erasmus+ programból. Az Európai Unió Tanácsának 2022. december 15-én elfogadott 2022/2506 számú végrehajtási határozata értelmében 21 alapítványi fenntartású magyar egyetem nem vehet részt az Erasmus+ mobilitási és pályázati programjaiban. A döntés az Unió költségvetésének védelmét szolgáló jogállamisági feltételrendszerre (2020/2092 rendelet) támaszkodott, amelynek alkalmazását a közbeszerzési

szabálytalanságokkal, összeférhetetlenségi kockázatokkal és a közpénzfelhasználás átláthatóságával kapcsolatos aggályok indokolták. Az akadémiai szabadság és a kuratóriumi összetétel kérdéseit elsősorban az Európai Egyetemek Szövetsége (EUA) és más szakmai szervezetek emelték ki (Council of the EU, 2022).

A Science Business 2023-as elemzése szerint a kizárás hosszú távú károkat okozhat a magyar felsőoktatás nemzetközi beágyazottságában. Az Academic Cooperation Association (ACA) 2023-as jelentése rámutatott, hogy az érintett intézmények hallgatói elveszítik a mobilitási lehetőségeket, ami versenyhátrányhoz vezet a munkaerőpiacon. A European University Association (EUA) 2022-es állásfoglalása aggodalmát fejezte ki az akadémiai szabadság helyzete miatt Magyarországon.

A kizárás következményei szerteágazóak: a hallgatói mobilitás korlátozása mellett a K+F együttműködések is veszélybe kerülnek. Az egyetemek K+F kapacitása meghatározó a tudásalapú gazdaság és az innováció szempontjából. A Horizon Europe pályázati lehetőségek beszűkülése miatt a magyar kutatók nehezebben férnek hozzá az uniós forrásokhoz, ami hosszú távon a kutatási infrastruktúra és a tudományos teljesítmény romlásához vezethet (European Commission, 2023). Az érintett intézményeknek alternatív nemzetközi partnerségeket kell keresniük a K+F együttműködések pótlására.

10. ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉS

10.1 Országos pozíció

A hazai felsőoktatási rangsorokban a budapesti egyetemek meghatározó pozíciókat foglalnak el. A HVG Diploma 2024-es összesített rangsorában az első tíz helyből hat budapesti intézmény: az Eötvös Loránd Tudományegyetem stabilan őrzi vezető pozícióját, a második helyen a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem áll, míg a Semmelweis Egyetem a negyedik helyen végzett holtversenyben a Szegedi Tudományegyetemmel. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem a hatodik, a Károli Gáspár Református Egyetem holtversenyben a Pécsi Tudományegyetemmel a hetedik, a Budapesti Corvinus Egyetem pedig a kilencedik helyet szerezte meg (HVG Diploma, 2024). A hallgatói kiválóság részrangsorában – amely az elsőhelyes jelentkezők számát, a felvettek pontátlagát, a nyelvizsgával rendelkezők arányát és a középiskolai versenyeredményeket veszi figyelembe – szintén budapesti intézmények dominálnak: az ELTE, a BME és a Corvinus alkotja a dobogót (EduLine, 2024). Az UNISide 2024-es kiválósági rangsora, amely a nemzetközi tudományos teljesítményt is súlyozza, a Semmelweis Egyetemet helyezi az élre, megelőzve a Corvinust és a BME-t (UNISide, 2024). A fővárosi egyetemek tehát mind a hallgatói vonzerő, mind az oktatói-kutatói teljesítmény tekintetében az ország élvonalába tartoznak.

10.2 Regionális pozíció (V4 összehasonlítás)

A visegrádi négyek (V4) országai között Magyarország vegyes teljesítményt mutat. A hallgatói létszám tekintetében közepes pozíciót foglal el, míg a nemzetközi hallgatók arányában Csehország mögött a második helyen áll. A kutatási output és az innovációs kapacitás terén Lengyelország vezet, Csehország szorosán követi, Magyarország és Szlovákia lemaradással küzd. Az egyetemi rangsorokban a Károlyi Egyetem (Prága) és a Varsói Egyetem megelőzi a magyar intézményeket (QS, 2026).

10.3 A magyar felsőoktatás pozíciója az európai rangsorrendszerben

Az európai egyetemi rangsorok élén az Egyesült Királyság áll: a QS Europe 2026 rangsor top 10 helyezettje között hét brit intézmény szerepel – az Oxfordi Egyetem az első helyen, a Cambridge-i Egyetem, az Imperial College London, az UCL, az Edinburgh-i Egyetem, a Londoni Közgazdaságtudományi Egyetem (LSE) és a University of Manchester. Svájc a második legerősebb pozícióval rendelkezik: az ETH Zürich a második helyen áll európai szinten, a világ legjobb műszaki egyetemei között. Franciaország (a PSL Egyetem a top 20-ban), Hollandia és Németország szintén a top 20-ban képviselteti magát (QS Europe Rankings, 2026).

A budapesti állami egyetemek az európai rangsorban a 150–300. helyek között találhatóak, ami a közép-kelet-európai régióban átlagosnak számít, de jelentős lemaradást mutat a nyugat-európai vezető intézményekhez képest. A Debreceni Egyetem, az ELTE és a Szegedi Tudományegyetem a magyar mezőny élén áll, de még a legjobb magyar eredmények is messze elmaradnak a top 100-as helyezésektől (QS, 2026).

10.4 EU és OECD összehasonlítás

Az európai uniós és OECD-összehasonlításban Magyarország számos mutatóban felzárkózási potenciált mutat. A felsőoktatási intézményekre fordított összkiadás (állami és magánforrások együttesen) GDP-arányosan mintegy 0,8%-ot tesz ki, ami elmarad mind az EU átlagos ~1,2%-ától, mind az OECD-átlag 1,4%-ától (OECD, 2025). Az OECD Education at a Glance 2025 jelentése szerint a magyar felsőoktatási részvételi arány és a diplomások aránya a munkaképes korú lakosságon belül egyaránt alacsonyabb az OECD-átlagnál. A tanár-diák arány ugyan megfelel az átlagnak, az oktatói bérek azonban jelentősen elmaradnak a nyugat-európai szinttől, ami az akadémiai pálya vonzerejét csökkenti (OECD, 2025).

A digitális versenyképesség terén Magyarország a visegrádi négyek között az utolsó helyen áll. Az IMD World Digital Competitiveness Ranking 2024-es adatai szerint Csehország vezet a 32. helyen 67,84 ponttal, őt követi Lengyelország a 39.

helyen 63,00 ponttal, majd Szlovákia az 52. helyen 50,68 ponttal, és végül Magyarország az 53. helyen 50,65 ponttal. A lemaradás különösen a technológiai készenlét és a jövőorientáltság terén jelentős, ami közvetlen hatással van a felsőoktatás digitalizációjára is (IMD, 2024). A kutatási teljesítmény és innovációs kapacitás ugyan javuló tendenciát mutat, de továbbra is elmarad a vezető országoktól. Pozitív fejlemény ugyanakkor, hogy a külföldi hallgatók aránya folyamatosan növekszik, ami a nemzetköziesítési törekvések sikerét jelzi.

11. Irodalomjegyzék:

- 2019. évi XIII. törvény a vagyonkezelő alapítványokról. *Magyar Közlöny*. Elérhető: <https://njt.hu/jogszabaly/2019-13-00-00.1> (Letöltve: 2026. február 13.)
- 2021. évi XVIII. törvény a Makovecz Campus Alapítványról. *Magyar Közlöny*. Elérhető: <https://njt.hu/jogszabaly/2021-18-00-00>
- Academic Cooperation Association (ACA) (2023). Impact of Erasmus+ Exclusion on Hungarian Universities / The Impact of EU Rule of Law Measures on Student Mobility in Hungary. *ACA Secretariat*.
- Addie, J.-P. D. (2019). Urban(izing) University Strategic Planning: An Analysis of London and New York City. *Urban Affairs Review*, 55(6), 1612–1645. <https://doi.org/10.1177/1078087417753080>
- Átlátszó (2024a). Egy éven belül szeretné visszacapni akkreditációját a Corvinus doktori iskolája. *Átlátszó*. Elérhető: <https://atlatszo.hu/oktatas/2024/10/07/egy-even-belul-szeretne-visszakapni-akkreditaciojat-a-corvinus-doktori-iskolaja/>
- Átlátszó (2024b). 2024-es kollégiumi körkép: van, ahol két és félszeres a túljelentkezés. *Átlátszó*, 2024. július 26. Elérhető: <https://atlatszo.hu/oktatas/2024/07/26/2024-es-kollegiumi-korkep-van-ahol-ket-es-felszeres-a-tuljelentkezes/>
- Bán D. (2020). Úgy maradt... Organikus campus kísérlet Piliscsabán. *Építészforum*. Elérhető: <https://epiteszforum.hu/ugy-maradt--organikus-campus-kiserlet-piliscsaban>
- BME MIT (2025). Méréstechnika és Információs Rendszerek Tanszék. Elérhető: <https://www.mit.bme.hu/>
- Council of the European Union (2022). Council Implementing Decision (EU) 2022/2506 of 15 December 2022 on measures for the protection of the Union budget against breaches of the principles of the rule of law in Hungary.

Official Journal of the European Union, L 325/94. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022D2506>

- Corvinus Egyetem (2023). A Corvinus megújította AMBA akkreditációját. *Budapesti Corvinus Egyetem*.
- Corvinus Egyetem (2024a). Gellért Campus hivatalos dokumentáció. *Budapesti Corvinus Egyetem*.
- Corvinus Egyetem (2024b). Centre for Teaching and Learning. Elérhető: <https://www.uni-corvinus.hu/ind/centre-for-teaching-and-learning/?lang=en>
- Corvinus Egyetem (2025). The Doctoral School of International Relations and Political Science at Corvinus Has Renewed Its Accreditation. 2025. július 16. Elérhető: <https://www.uni-corvinus.hu/post/hir/the-doctoral-school-of-international-relations-and-political-science-at-corvinus-has-renewed-its-accreditation/>
- Economx (2024). Egyetemváros helyett szellemváros, pusztulnak a Pázmány épületei. *Economx*. Elérhető: <https://www.economx.hu/belfold/pazmany-egyetem-epuletek-piliscsaba-pusztulas.800478.html>
- Eduline (2021). Az egyetemisták fele dolgozik is a tanulmányai mellett. *Eduline*. Elérhető: https://eduline.hu/felsooktatas/20210921_munka_egyetem_mellett
- Eduline (2024). Míg a legnépszerűbb egyetemektől elvettek, a vidéki intézményeknek átadtak több ezer állami ösztöndíjas férőhelyet. *Eduline*. Elérhető: https://eduline.hu/felsooktatas/20240201_allami_osztondij_2023_2024_valtozasok_felveteli
- Eduline (2024a). Megszűnt az Erasmus a modellváltó egyetemeken. *Eduline*, 2024. szeptember 24. https://eduline.hu/felsooktatas/20240924_Megszunt_az_Erasmus_a_modell_valto_egyetemeken
- Eduline (2024b). Erasmus-ügy: két évbe telhet, hogy kiderüljön mi lesz az alapítványi egyetemekkel. *Eduline*, 2024. április 22. https://eduline.hu/felsooktatas/20240422_Erasmus_per_alapitvanyi_egyetemek_kulfoldi_tanulas
- Eduline (2025). Gál L.: A Diákváros program új lecsupaszított terve már alig emlékeztet a korábbi álmoprojektre. *Eduline*, 2025. április 23. https://eduline.hu/felsooktatas/20250423_diakvaros_projekt_budapest_tervezes_nagyvasartelep_salatatorveny_Fudan_Egyetem
- Eduline (2025). Lakhatási válság a felsőoktatásban – 310 ezer hallgatóra alig 50 ezer kollégiumi férőhely jut. *Eduline*, 2025. április 22.

https://eduline.hu/felsooktatas/20250422_Hallgatoi-Onkormanyzatok-Orszagos-Konferenciaja-kollegiumi-ferohely-hiany-felsooktatas-egyetemistak-lakhatasa

- Eduline (2025). Felvételi 2025: 32 egyetemen csökkent a meghirdetett állami férőhelyek száma. *Eduline*, 2025. január 10. https://eduline.hu/felsooktatas/20250110_felsooktatasi-felveteli-2025-allami-osztondijas-ferohelyek-lista
- ELTE (2021). Hibrid oktatással indítja az új tanévet az ELTE. Elérhető: <https://www.elte.hu/content/hibrid-oktatassal-inditja-az-uj-tanevet-az-elte.t.21652>
- ELTE (2023). Ismét felvételi rekordot döntött az ELTE. Elérhető: <https://www.elte.hu/content/ismet-felveteli-rekordot-dontott-az-elte.t.28819>
- ELTE (2024). LMS rendszerfrissítések 2024 tavaszán. Elérhető: <https://www.elte.hu/content/lms-rendszerfrissitesek-2024-tavaszan.t.29900>
- ELTE (2024b). E-learning képzések – Gradescope. Elérhető: <https://www2.elte.hu/elearning/kepzesek>
- ELTE (2025). Töretlenül csúcstartó az ELTE 12.583 új hallgatóval. 2025. július 23. Elérhető: <https://www.elte.hu/content/toretlenül-csucstarto-az-elte-12-583-uj-hallgatoval.t.32974>
- ELTE (2025). 2024-es felvételi és jelentkezési adatok. 2025. április 16. Elérhető: <https://www.elte.hu/content/2024-es-felveteli-es-jelentkezési-adatok.t.32361>
- ELTE GTK (2025). 2025-től indul a mesterséges intelligencia egyetemi oktatása. Elérhető: <https://gtk.elte.hu/elte-gtk-2025-toi-indul-a-mesterseges-intelligencia-egyetemi-oktatasa>
- Építészfórum (2022). Egyelőre mégsem terveztet új campust Gödöllőn a MATE. *Építészfórum*. Elérhető: <https://epiteszforum.hu/egyelőre-mégsem-terveztet-uj-campust-godollon-a-mate>
- Építészfórum (2024). Három éven belül megépülhet a IX. kerületi Diákváros. *Építészfórum*, 2024. november 13. <https://epiteszforum.hu/a-dontest-kovetoen-három-even-belul-megépülhet-a-ix-kerületi-diakvaros>
- European Commission (2023). Horizon Europe: Implementation of the Conditionality Regulation regarding Hungarian Public Interest Trust Foundations. *European Commission*.
- European University Association (EUA) (2022). Statement on Academic Freedom and Institutional Autonomy in Hungary. *European University Association*. <https://eua.eu>

- Eurostat (2024). Tertiary Educational Attainment Statistics. *Eurostat*.
- Eurydice (2024). The Hungarian Higher Education System. *Eurydice*.
- Felvi.hu (2024). Felvételi statisztikák 2023. Elérhető: <https://www.felvi.hu>
- Felvi.hu (2025). Jelentkezők és felvettek: elemzések. Elérhető: https://www.felvi.hu/felveteli/ponthatarok_statisztikak/jelentkezo_k_es_felvettek
- Ficzer, P. (2024). A digitalizáció megjelenése és szerepe az oktatásban. *Gradus*, 11(1), 1–12. https://gradus.kefo.hu/archive/2024-1/2024_1_ART_003_Ficzer.pdf
- FIR (2026). Felsőoktatási kollégiumok – Budapest. *Felsőoktatási Információs Rendszer, Oktatási Hivatal*. Lekérdezés: 2026. február 6. <https://firgraf.oh.gov.hu/tematikus-lista/felsooktatasi-kollegiumok>
- FIRGráf (2026). Államilag elismert magyar felsőoktatási intézmények. *Felsőoktatási Információs Rendszer, Oktatási Hivatal*. Elérhető: <https://firgraf.oh.gov.hu/tematikus-lista/magyar-felsooktatasi-intezmenyek/html> (Letöltve: 2026. február 13.)
- GDE MIT (2025). MI Jövünk! – Ingyenes Mesterséges Intelligencia érzékenyítő és alapozó kurzus. *Gábor Dénes Egyetem*. Elérhető: <https://mijovunk.hu/>
- Géring, Z., Kováts, G., Tamássy, R. és Király, G. (2024). Public debate about the model change in Hungarian higher education: The representation of radical changes in university governance in Hungary in politically opposing online newspapers between 2019 and 2021. *Intersections: East European Journal of Society and Politics*, 10(2), 171–192. <https://doi.org/10.17356/ieejsp.v10i2.1276>
- GKI / HRPortál (2025). Így változott a felsőoktatás 2010 óta – hányan, hol és mit tanulnak ma? *HR Portál*, 2025. július 21. <https://www.hrportal.hu/hr/igy-valtozott-a-felsooktatasi-2010-ota-hanyan-hol-es-mit-tanulnak-ma-20250721.html>
- Hankó B. (2026). Jelentősen javítottak helyezésükön a magyar egyetemek a nemzetközi rangsorokban. *Magyar Nemzet*, 2026. január 21. <https://magyarnemzet.hu/belfold/2026/01/magyar-egyetemek-nemzetkozi-rangsor-helyezes-elorelepes>
- hirado.hu (2023). Ismét felvételi rekordot döntött az ELTE. *hirado.hu*, 2023. július 27. <https://hirado.hu/belfold/cikk/2023/07/27/ismet-felveteli-rekordot-dontott-az-elte>
- HÖÖK (2025). Kollégiumi helyzetelemzés 2025. *Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája*.

- HÖÖK (2025). Elindul a Budapest Diákváros előkészítése. *Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája*.
<https://hook.hu/hu/felsooktatas/elindul-a-budapest-diakvaros-elokeszítése>
- HR Portál (2025). Erasmus-botrány: Magyarország tiltakozik, de a diákok hiába várnak? *HR Portál*, 2025. november 25.
<https://www.hrportal.hu/c/erasmus-botrany-magyarorszag-tiltakozik-de-a-diakok-hiaba-varnak-20251125.html>
- HVG (2021). Megszavazta a modellváltást a Semmelweis Egyetem szenátusa. *HVG*, 2021. január 28.
https://hvg.hu/itthon/20210128_semmelweis_egyetem_alapitvany_modellvaltas_szenatus_szavazas
- HVG (2024). Diploma 2024: Egyetemek és főiskolák rangsora. Budapest: HVG. *HVG* 360. Elérhető:
https://hvg.hu/360/20231124_egyetemek_foiskolak_rangsora_HVG_Rangsor_Diploma_2024_oktatas
- HVG (2025). Amikor 9 fő ment el a konferenciára – továbbra is nyeli a milliárdokat Makovecz Imre piliscsabai álma. *HVG* 360. Elérhető:
https://hvg.hu/360/20251117_hvg-makovecz-campus-alapitvany-piliscsaba-pazmany-peter-katolikus-egyetem
- IMD (2024). *World Digital Competitiveness Ranking 2024*. Lausanne: IMD World Competitiveness Center.
- Index (2025). Véget ért a várakozás, itt vannak a felvételi ponthatárok. *Index*, 2025. július 23–24. <https://index.hu/belfold/2025/07/23/felveteli-ponthatar-pont-ott-parti-felvi-felsooktatas-2025-oktatasi-hivatal-hook-eredmenyek/>
- Index (2025). Dagad a botrány, politikai csatatér lett a magyar egyetemekből. *Index*, 2025. november 29.
<https://index.hu/belfold/2025/11/29/erasmus-botrany-egyetem-felsooktatas-hanko-balazs-brusszel-vita/>
- ingatlan.com (2025). Balogh L.: Tudástár. *ingatlan.com*, 2025. december 11.
- K-Monitor (2024). KEKVA átláthatósági elemzés. *K-Monitor*.
- KIM (2024). Diákváros épülhet: 12 ezer kollégiumi férőhely jönne létre Budapest IX. kerületében. *Kulturális és Innovációs Minisztérium*, 2024. november 12.
- Kormány (2024). Felsőoktatási intézményfejlesztési monitoring 2021–2024. Elérhető: <https://bmprojektek.kormany.hu/>
- Kováts G. et al. (2021–2025). Modellváltás a magyar felsőoktatásban – OTKA kutatás (FK 138875). *Budapesti Corvinus Egyetem*. Elérhető:
<https://www.uni-corvinus.hu/fooldal/kutatas/intezeti->

kutatokozpontok/nemzetkozi-felsooktatasi-kutatasok-
kozpontja/modellvaltas-a-magyar-felsooktatásban-otka-kutatas/

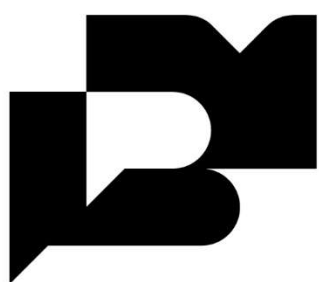
- KSH (2018). A fiatalok munkaerőpiaci helyzete – A 2018. IV. negyedévi munkaerő-felmérés kiegészítő felvétele. STADAT 9.12. *Központi Statisztikai Hivatal*. Elérhető: <https://www.ksh.hu/docs/hun/modsz/modsz912.html> (Letöltve: 2026. február 13.)
- KSH (2024). Oktatási adatok 2023/2024. Budapest: *Központi Statisztikai Hivatal*.
- KSH (2024). Oktatási adatok, 2024/2025 (előzetes adatok). Budapest: *Központi Statisztikai Hivatal*. Elérhető: <https://www.ksh.hu/s/kiadvanyok/oktatasi-adatok-2024-2025-elozetes-adatok/index.html> (Letöltve: 2026. február 13.)
- KSH (2025). Oktatási adatok, 2025/2026 (előzetes adatok). Budapest: *Központi Statisztikai Hivatal*. Megjelenés: 2025. december 17. Elérhető: <https://www.ksh.hu/s/kiadvanyok/oktatasi-adatok-2025-2026-elozetes-adatok/>
- Kulturális és Innovációs Minisztérium (2024). *Felsőoktatási stratégia*.
- MAB (2020). Határozat az Eötvös Loránd Tudományegyetem intézményi akkreditációjáról. Elérhető: mab.hu/wp-content/uploads/ELTE_201218_jelentesH.pdf
- MAB (2022). Határozat a Semmelweis Egyetem intézményi akkreditációjáról. Elérhető: mab.hu/wp-content/uploads/SE_220218_jelentesH.pdf
- MAB (2023). Határozat a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem intézményi akkreditációjáról. Elérhető: mab.hu/wp-content/uploads/BME-intezmenyakkreditacios-jelentes-2023.pdf
- MAB (2024a). A MAB Testület 2024/6/X. sz. határozata a Budapesti Corvinus Egyetem intézményakkreditációjáról.
- MAB (2024b). Szakmai és működési beszámoló 2024. Elérhető: <https://www.mab.hu/wp-content/uploads/Szakmai-es-mukodesi-beszamoló-2024.pdf>
- MAB (2025). A MAB Testület 2025/4/XVII. sz. határozata a Budapesti Corvinus Egyetemen működő Nemzetközi Kapcsolatok és Politikatudományi Doktori Iskola (D130) akkreditációjáról. Elérhető: mab.hu/wp-content/uploads/reports/2749/CORVINUS_D130_Jelentes_2025.07.10.pdf
- Magyar Helsinki Bizottság (2021). Állásfoglalás az egyetemi modellváltásról. *Magyar Helsinki Bizottság*.

- Magyar Közlöny (2021). 2021. évi IX. törvény a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványokról (KEKVA). *Magyar Közlöny*.
- Magyar Narancs (2021). Éveken belül bezárhatják a volt Kertészeti Egyetem Villányi úti campusát. *Magyar Narancs*. Elérhető: <https://magyarnarancs.hu/belpol/eveken-belul-bezarhatjak-a-volt-kerteszeti-egyetem-villanyi-uti-campusat-240547>
- Marciniak, R. és Baksa, M. (2023). Szövegalkotó mesterséges intelligencia a társadalomtudományi felsőoktatásban: Félelmek és lehetőségek. *Educatio*, 32(4), 599–611.
- modellvaltas.kormany.hu (2024). Modellváltás hivatalos oldal. Elérhető: <https://modellvaltas.kormany.hu>
- Nemzetgazdasági Minisztérium (2023). Nemzetközi hallgatók gazdasági hatása. *Nemzetgazdasági Minisztérium*.
- NKFI Hivatal (2024). HU-rizont program. Elérhető: <https://nkfi.gov.hu/hivatalrol/hivatal-hirei/hu-rizont-program>
- ÓE (2025). Az Óbudai Egyetem Mesterséges Intelligencia Stratégiája – AI Campus. 2025. június 20. Elérhető: <https://uni-obuda.hu/2025/06/20/az-obudai-egyetem-mesterseges-intelligencia-strategiaja-ai-campus/>
- OECD (2024). *Education at a Glance 2024: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing.
- OECD (2025). *Education at a Glance 2025: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/1c0d9c79-en>
- Oeconomus (2023). Elmagányosodó Budapest – miről árulkodnak a legújabb népszámlálási adatok? *Oeconomus*, 2023. október 26. <https://www.oeconomus.hu/oecofocus/elmaganyosodo-budapest/>
- Oktatási Hivatal (2024). Felsőoktatási intézmények jegyzéke. *Oktatási Hivatal*.
- Oktatói Hálózat (2021). Állásfoglalás az egyetemi autonómiáról. *Oktatói Hálózat*.
- Országépítő (2020). Gondolatok a piliscsabai Pazmaneum Budapestre költöztetése kapcsán. *Országépítő*. Elérhető: <https://orszagepito.net/gondolatok-a-piliscsabai-pazmaneum-budapestre-koltoztetese-kapcsan/>
- Országgyűlés (2025). Felsőoktatás 2025 – Infótábla. Elérhető: https://www.parlament.hu/documents/d/guest/infotablo_2025_4_felsooktas_2025
- Pannónia Ösztöndíjprogram (2024–2025). *Tempus Közalapítvány*. Elérhető: <https://pannoniaosztondij.hu/>

- PPKE (2023). A jövő campusa épül a PPKE számára. Elérhető: <https://ppke.hu/kiemelt/a-jovo-campusa-epul-a-ppke-szamara>
- PTE ÁOK (2021). Ajánlás a hibrid vizsgáztatás magas színvonalának biztosítására. Elérhető: <https://aok.pte.hu/tavolleti-digitalis-vizsgaztatas-ajanlas>
- QS (2025). *QS World University Rankings 2025*. London: Quacquarelli Symonds.
- QS (2026). *QS World University Rankings 2026*. London: Quacquarelli Symonds. <https://www.topuniversities.com/world-university-rankings>
- QS Europe Rankings (2026). *European University Rankings*. London: Quacquarelli Symonds.
- QS Quacquarelli Symonds (2025). *QS World University Rankings by Subject 2025: Medicine*. Elérhető: <https://www.topuniversities.com/university-subject-rankings/medicine> (Letöltve: 2026. február 13.)
- Science|Business (2023). Hungary's universities face long-term damage from EU funding freeze. *Science|Business*.
- Semmelweis Egyetem (2021). A szenátus támogatta a Semmelweis Egyetem modellváltását. 2021. január 28. Elérhető: <https://semmelweis.hu/hirek/2021/01/28/a-szenatus-tamogatta-a-semmelweis-egyetem-modellvaltasat/> (Letöltve: 2026. február 13.)
- Semmelweis Egyetem (2024). Útmutató oktatóknak – SeKA és Moodle. Elérhető: <https://semmelweis.hu/oktatasmodszerteran/e-learning/utmutato-oktato-knak/>
- SKOLL (2024). E-learning és digitális konferenciák 2023–24-ben. Elérhető: <https://skoll.hu/e-learning-es-digitalis-konferenciak/>
- Telex (2025). Több hallgató, kevesebb kollégiumi férőhely: egyre nagyobb kihívás egyetemistaként lakhatáshoz jutni. *Telex*, 2025. április 22. <https://telex.hu/gazdasag/2025/04/22/felsooktatas-egyetem-hallgato-kollegium-ferohely-lakhatas-arak>
- Telex (2025). Akkora a zavar Erasmus-ügyben, hogy az még a budapesti albérleteknél is látszik. *Telex*, 2025. március 10. <https://telex.hu/kulfold/2025/03/10/eu-europai-bizottsag-erasmus-pannonia-kekva-modellvalto-egyetemek>
- Tempus Közalapítvány (2024). Stipendium Hungaricum éves jelentés. *Tempus Közalapítvány*.
- Thaisz, M. (2020). „Lázálom volt? Aligha” – a piliscsabai Pázmány-campus védelmében. *Válasz Online*, 2020. december 16.

<https://www.valaszonline.hu/2020/12/16/lazalom-volt-aligha-a-piliscsabai-pazmany-campus-vedelmeben/>

- Transparency International Magyarország (2021). KEKVA elemzés. *Transparency International Magyarország*.
- UNIside (2023). Átfogó tananyagfejlesztés indul a K-MOOC platformján. *UNIside*, 2023. április 4. <https://diplomatszerzek.hu/karpat-medencei-online-oktatasi-centrum-kmooc-tananyagfejlesztes/>
- UNIside (2024). Íme a legjobb egyetemek: új rangsor kiadvány unikális infókkal. UNI In&Out 2024. *UNIside*, 2024. január 8. <https://diplomatszerzek.hu/legjobb-egyetemek-rangsor-uni-kiadvany-2024/> (Letöltve: 2026. február 13.)
- Université Paris-Saclay (2023). The Paris Saclay conurbation authority and Université Paris-Saclay strengthen their partnership. *universite-paris-saclay.fr*.
- VGF Szaklap (2004). A Stephaneum épületgépészete. *VGF Szaklap*. Elérhető: <https://www.vgfszaklap.hu/lapszamok/2004/majus/435-a-stephaneum-epuletgepeszete>
- WU (Vienna University of Economics and Business) (é.n.). Architecture & Buildings. Elérhető: <https://www.wu.ac.at/en/the-university/campus/architecture-buildings> (Letöltve: 2026. február 13.)
- Zsuppán A. (2020). A lázalom vége: ezért számolják fel a Pázmányt Piliscsabán. *Válasz Online*. Elérhető: <https://www.valaszonline.hu/2020/12/15/pazmaneum-maroth-makovecz-campus-elemzes/>
- Zsuppán A. (2022). Dokumentum bizonyítja: napirendre került a hallgatók száműzése Buda egyik legdrágább telkéről. *Válasz Online*, 2022. május 3. <https://www.valaszonline.hu/2022/05/03/budai-campus-gellert-hegy-mate-egyetem-arboretum-koltozes-godollo/>

BP Műhely